

Nordisk Kommitté for Jordbruks- och livsmedelsforskning (NKJ)

Strategi 2019–2021

Nordisk kommitté för jordbruks- och livsmedelsforskning (NKJ) främjar och stödjer forskning och innovation i jordbruks- och livsmedelssektorerna liksom i rennäringen i Norden (nedan kallade NKJs sektorer). Fokus ligger på samarbete över sektorgränserna. NKJ bidrar till att utveckla politiken inom sitt område både på ett nationellt, nordiskt och europeiskt plan. NKJ vill stärka Nordens ställning inom jordbruks- och livsmedelsforskning i Europa och bidra till ökat europeiskt samarbete. NKJ har en rådgivande roll gentemot Nordiska Ministerrådet.

NKJ etablerades av Nordiska ministerrådet 1965. Våra huvudsakliga intressenter är Nordiska Ministerrådet, departement med ansvar för jordbruk och livsmedelsforskning i Norden, de nationella forskningsråden i Norden och nordiska forskare inom jordbruk, livsmedel, skogsbruk och fiske.

NKJs medlemmar utses av nationella forskningsråd och relevanta ministerier i de fem nordiska länderna. NKJ samarbetar med ett antal nordiska institut och organ under Nordiska Ministerrådet.

NKJs ordförandeskap roterar mellan de nordiska länderna vart fjärde år. Norge har ordförandeskapet från 1.1.2018 till 31.12.2021.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Kunskap blir allt viktigare för ökad konkurrenskraft och hållbarhet inom jordbruks- och livsmedelssektorerna, vilka båda är en förutsättning för utveckling av bioekonomin i Norden. Forskning och forskningsbaserad innovation är därför avgörande verktyg för framtiden. Sektorerna har många aktörer som politiska beslutsfattare, Nordiska ministerrådet (NMR), forskningsråd, universitet, forskningsinstitut och affärsaktörer.

NKJ är engagerad i att bidra till uppfyllandet av FN:s 17 mål för hållbart global utveckling (SDG). Strategin för 2019 -2021 innehåller arbete och prioriteringar relaterade till de mål och delmål som är relevanta för NKJ och det Nordiska samarbetet i sektorn. De mål som beaktas att ha en särskild relevans för strategin är:

Mål 2: Utrota hungern, att trygga livsmedelsförsörjningen, säkerställa bättre kost och mer hållbart jordbruk.
Mål 3: Säkerställa bättre hälsa och en hälsosammare liv för alla.
Mål 6: Sörja för hållbar tillgång till vatten för alla, säkerställa en hållbar förvaltning av vattenresurser och tillgång till sanitet för alla människor.
Mål 8: Främja en hållbar ekonomisk tillväxt, vilket garanterar full och produktiv sysselsättning och ett anständigt jobb för alla.

Mål 12: Se till att konsumtion och produktion är hållbar.

Mål 13: Hoppa till omedelbar åtgärd att bekämpa klimatförändringar och konsekvenserna av dessa.

Mål 14: Främjande av hållbar användning av oceanerna och marina resurser för att bevara oceaner.

Mål 15: Skydda och främja ekosystem och naturresurser på ett hållbart sätt. Bevara och säkra ekosystem, bekämpa ökenspridning och förebygga ytterligare förlust av biologisk mångfald.

NKJ ger nordiskt mervärde genom samarbete om både gemensamma nordiska frågor och utmaningar som inte omfattas av internationellt forskningssamarbete, och inom det europeiska forskningssamarbetet.

MR-FJLS är ett sektoruppdelat ministerråd där fiske och vattenbruk, skogsbruk, jordbruk och livsmedel utgör de fyra underavdelningar. För att samla och skapa synergi mellan områdena har sektorn valt två övergripande strategiska satsningar: 1) **Nordens utveckling av bioekonomin** och 2) **hållbara livsmedelssystem**. Detta avspeglas i NKJ:s strategi för 2019-2021.

1.2 Framtida trender och utmaningar

Jordbruket i Norden står inför utmaningar både i ett globalt och ett regionalt perspektiv, vilket stärker behovet av ny kunskap och innovativa lösningar och anpassningar.

Fyra trender och utmaningar framstår som centrala: klimatförändringar, globalisering, digitalisering och övergång till bioekonomi. Alla fyra kan leda till radikala förändringar i sektorn, både ekonomiska, sociala och tekniska.

Klimatförändringar: Produktionen inom jordbruks- och livsmedelssektorn måste anpassa sig till nya villkor när temperatur och nederbörd förändras och vi oftare drabbas av extrema väderhändelser som översvämningar, perioder med stora temperaturvariationer, torka, varma vintrar och en längre växtsäsong.

Globalisering: Ökad konkurrens, ökad import, ökad global efterfrågan på livsmedel, ojämlik fördelning av resurser för livsmedelsproduktion och instabila marknader är alla trender som kommer att påverka jordbruks- och livsmedelssektorn.

Både klimatförändringar och globalisering ökar risken att sprida sjukdomar och skadedjur, och gör säker matproduktion och djurskydd ännu viktigare. Termen "One Health" understryker att sjukdom och hälsa hos människor och djur hänger ihop.

Utöver de globala trenderna är vissa utmaningar mer framträdande för den nordiska jordbruks- och livsmedelsproduktionen än i andra delar av världen, bland annat gäller det: Landsbygdsutveckling – centralisering, utnyttjande av mark i jordbruksområden – nationell livsmedelssäkerhet, minskade grundläggande kunskaper inom sektorn – minskat intresse för utbildning och för att arbeta inom sektorn.

Rennäringen, med långa traditioner i Norge, Sverige och Finland står inför stora utmaningar. Förväntad klimatförändring, konkurrens om marken, betydelsen av rennäringen för samisk kultur och rovdjur är några av dessa. Samtidigt har branschen goda förutsättningar att utveckla produkter som mat, läder- och benprodukter och turism. Renar har dessutom en naturlig plats i bioekonomin.

Utvecklingen gör det nödvändigt med en nordisk jordbruks-, livsmedels- och rensköttsektor baserad på hållbara principer. Detta kräver ökad tonvikt på forskning och innovation i vart och ett av de nordiska länderna, men också ökat

samarbete för att utnyttja resurser och resultat effektivt. Dessutom ökar ständigt den akademiska och ekonomiska betydelsen av jordbruks- och livsmedelssektorn i Europa. De nordiska länderna tjänar i många fall på att ha en gemensam röst på den arenan. NKJ vill bidra till detta genom fortsatt samarbete genom överenskommelsen mellan Landsbygdsdepartementet, Sverige, Landbruks- og matdepartementet, Norge och Jord- och skogsbruksministeriet, Finland, om att utveckla och främja samarbetet om rennäringen i Norden.

2. Vision, mål och delmål

2.1. Vision

NKJs vision är att vara en drivkraft för att stärka det Nordiska forsknings- och innovationssamarbetet inom NKJs sektorer.

2.2. Mål

NKJs huvudsyfte är att bidra till ökade nordiska fördelar och nytta inom NKJs sektorer genom att:

- Främja samarbete och nätverk
- Bidra till utveckling av nationell, nordisk och europeisk politik
- Främja nordiska intressen inom det europeiska forskningsområdet

2.3 Delmål for 2019-2021

- Stärka kunskapsbasen för utvecklingen av forsknings- och innovationspolitiken med fokus på bioekonomi och klimatutmaningar
- Skapa synergier genom ökat sektorsövergripande samarbete med nationella/nordiska initiativ och forskningsprogram
- Stärka Nordens ställning inom jordbruks- och livsmedelsforskning inom det europeiska forskningsområdet och bidra till vidareutveckling av det europeiska forsknings- och innovationssamarbetet
- Stärka förutsättningarna för rennäringen att utnyttja sin fulla potential genom ökad kunskap.

3. Strategisk positionering

För att stödja de strategiska målen ska NKJ arbeta längs tre axlar: rådgivning/analys, mötesplats/samordning och finansiering.

3.1 Rådgivning/analys

Detta inkluderar;

- Att fungera som rådgivande organ för Nordiska Ministerrådet samt relevanta ministerier och forskningsråd i Norden
- Att stärka kunskapsbasen inom NKJs sektorer genom analyser och framtidsstudier av relevant forskning eftersom detta skapar nordiskt mervärde

- Utifrån analyserna bedöma behovet av åtgärder på politisk nivå bland forskningsråd, ministerier och forskare i Norden och utarbeta rekommendationer och främja nuvarande förslag

3.2. Mötesplats och samordning

NKJ kommer att vara en mötesplats främst för nordiska forskningsfinansiärer och beslutsfattare, men också för forskare och affärsaktörer. Detta kommer att bidra till att skapa en bred debatt och dialog om forskning, bioekonomi och klimat och för att stärka samordningen inom NKJs sektorer.

För att uppnå detta ska NKJ:

- initiera och stödja seminarier, konferenser och workshops etc. för att generera en bred diskussion om viktiga forsknings- och innovationspolitiska frågor i NKJs sektorer. Centrala parter kan vara relevanta ministerier, forskningsråd, närliggande nordiska organ och europeiska aktörer, forskare och affärsaktörer.
- identifiera strategiska forsknings- och innovationsområden där NKJs intressenter ser en stor potential för mervärde genom nordiskt samarbete, och stödja de utvalda samarbetsaktiviteterna.
- Motivera och bidra till samordningen av relevanta nationella forsknings- och innovationsprogram inom NKJs sektorer.

3.3 Finansiering

NKJ kommer att finansiera åtgärder som stödjer rollen som rådgivare, initiativtagare, mötesplats och samordnare.

För att uppnå detta ska NKJ:

- vara drivkraften för att starta utvalda gemensamma nordiska forskningsverksamheter inom NKJs sektorer.
- ge stöd till aktiviteter av gemensam nordisk nytta, som lyfter konkreta nordiska frågor och/eller stödja projekt med potential för deltagande i det europeiska forskningsområdet inom NKJ-sektorerna.
- förmedla kunskap om sin roll och arbete till viktiga intressenter.

4. Strategiska fokusområden

MR-FJLS har identifierat sju områden, som beskriver de väsentligaste gemensamma utmaningarna under de två överordnade strategiska insatserna för perioden 2017-2020.

4.1 Bioekonomi i ett nordiskt perspektiv

MR-FJLS : 1. Hållbar förvaltning av biologiska resurser

MR FJLS: 4. Hälsosam, säker mat och bra matvanor

MR FJLS: 5. Innovationsfrämjande myndigheter och utveckling av nya produkter och tjänster

MR FJLS: 6. Märkning och ackrediterad produktion

MR FJLS: 7. Diversifierad landsbygdsekonomi

Övergången från en produktionsekonomi baserad på fossila bränslen, till en baserad på förnyelsebara råvaror kräver förändring och nya sätt att producera och använda biomassa. Detta kräver i sin tur stöd till forskningsinsatser som har fokus på jordbruk, skogsbruk och fiske, och som tar både vetenskap och samhällskunskap i beaktande.

Renar har en naturlig plats i en nordisk bioekonomi. De största utmaningarna är hur klimatförändringarna kommer att påverka bete och förvaltning av bestånden, rennäringens betydelse för den samiska kulturen och rovdjurens påverkan. Att utveckla en bra kunskapsbas är viktigt för att näringen ska kunna utnyttja sin fulla potential.

Nordiska fördelar

Norden har betydande resurser i form av biomassa i jordbruks- och livsmedelssektorerna, långa jordbrukstraditioner och solida jordbruksforskningsgrupper. De olika nordiska länderna har olika styrkor på forsknings- och innovationsområdena som kompletterar varandra. Det ger Norden, som region, konkurrenskraft.

Nationellt har de nordiska länderna politiskt fokus på bioekonomi som ett sätt att uppnå grön tillväxt, och flera länder har sina egna forsknings- och innovationsstrategier som syftar till att stimulera till en ökad andel bioekonomi.

De nordiska länderna har möjlighet att ta ledningen i utvecklingen av en hållbar och effektiv jordbruksproduktion som begränsar förbrukningen av ändliga resurser och därmed främjar utvecklingen av ett biobaserat samhälle. Detta kräver forskning, ny kunskap, teknik och starka kompetensmiljöer. NKJ bidrar till att realisera potentialen i Norden.

4.2 Klimat och hållbarhet

MR FJLS: 2. Ökad motståndskraft i och minskad klimatpåverkan från primärproduktion

MR FJLS: 3. One Health, friska djur och djurskydd

Den globala efterfrågan på livsmedel ökar avsevärt och kommer att fortsätta att göra det de kommande årtiondena. Samtidigt är miljön i stora delar av världen pressad av växande befolkning och icke-hållbar tillväxt. Klimatförändringar kräver nya sätt att producera och konsumera både i Norden och globalt.

Osäkerheten i samband med klimatförändringarnas effekter på jordbruks- och livsmedelssektorerna och rennäringen ökar behovet av forskning och forskningsbaserad innovation, vilket kan göra sektorerna anpassningsbara och framåtblickande. Behovet av kunskapsbaserad policy för en hållbar utveckling av sektorn ökar.

Nordiska fördelar

De nordiska länderna har en fördel i att klimatforskningen (förändringar, effekter och konsekvensreducering) i allmänhet har fått stora forskningsbudgetar. Starka

forskningsmiljöer har vuxit upp kring klimatfrågan, vilket genom ökat samarbete kan hjälpa sektorn att anpassa sig till de klimatförändringar som kommer.

Jordbruks- och livsmedelssektorerna i Norden står inför flera utmaningar som rör klimatförändringar. Dessa stannar inte vid landets gränser. Ett exempel är den allmänna trenden mot global uppvärmning. Forskning om hur jordbruks- livsmedelssektorerna och rennäringen i Norden anpassar sig till klimatförändringarna på ett hållbart sätt är exempel på ett område med tydlig nordisk fördel. NKJ har en viktig roll för att bidra till definitionen och förverkligandet av de nordiska fördelarna.

Specifika områden där nordiska fördelar kan uppnås är forskningsmobilitet och forskarutbildning, forskningsinfrastruktur, identifiering och utveckling av produkter och produktionssystem med potential för komparativa fördelar, med fokus på marknadsföring och branding i Norden som en pionjärregion.

5. Hur nå målen?

Genom att stärka kunskapsbasen för forskningspolitiken med inriktning på bioekonomi och klimatutmaningar

- Ta initiativ till och stödja gemensamma nordiska forskningsinsatser
- Initiera och finansiera konferenser, seminarier och workshops
- Identifiera forskning med nordiskt mervärde för NKJs sektorer och bidra till nordisk bioekonomi

Skapa synergier genom ökat sektorsövergripande samarbete med nationella/nordiska initiativ och forskningsprogram, till exempel:

- Nordisk Bioekonomi strategi
- Nordic Food Partnership
- NMR Baltic Sea Strategy
- Relevanta prioriteringar inom ordförandeskapsprogrammen i NMR
- Nya relevanta nordiska initiativ
- Inleda och vara med i externa initiativ för sektorsövergripande samarbete
- Nuvarande nordiska samarbetsorganisationer: Nordgen, Nordforsk, Nordic Innovation, Nordisk Energiforskning, SNS, AG-Fisk, NJF och NKVet

Stärka Nordens ställning inom NKJs sektorer inom det europeiska forskningssamarbetet och bidra till vidareutveckling av det:

- Stödja Norden som en pionjärregion inom jordbruks- och livsmedelssektorn för att uppnå målen för EU 2020-strategin
- Framhäva nordiska aktiviteter inom europeiskt forskningssamarbete
- Samla nordiska jordbruks- och matforskare och göra gemensamma nordiska ansökningar till EU:s ramprogram för forskning och innovation (Horizon 2020)
- Dra nytta av deltagandet i relevanta EU-forum och initiativ som FACCE-JPI, SCAR, H2020 programkommittéer, ERA-NET och olika arbetsgrupper. Detta kan inkludera informationsutbyte och samordning på nordisk nivå
- Dra nytta av den speciella plats som NKJ har fått i förhållande till Europeiska kommissionens bioekonomiska panel
- Främja och stödja nordiskt samarbete och deltagande i internationell jordbruksforskning och politiska nätverk

1. Stärka förutsättningarna för rennäringen att utnyttja sin fulla potential genom ökad kunskapsbas

- Stimulera rekrytering av yngre forskare
- Bidra till att upprätthålla forskningsexpertis inom rennäringen